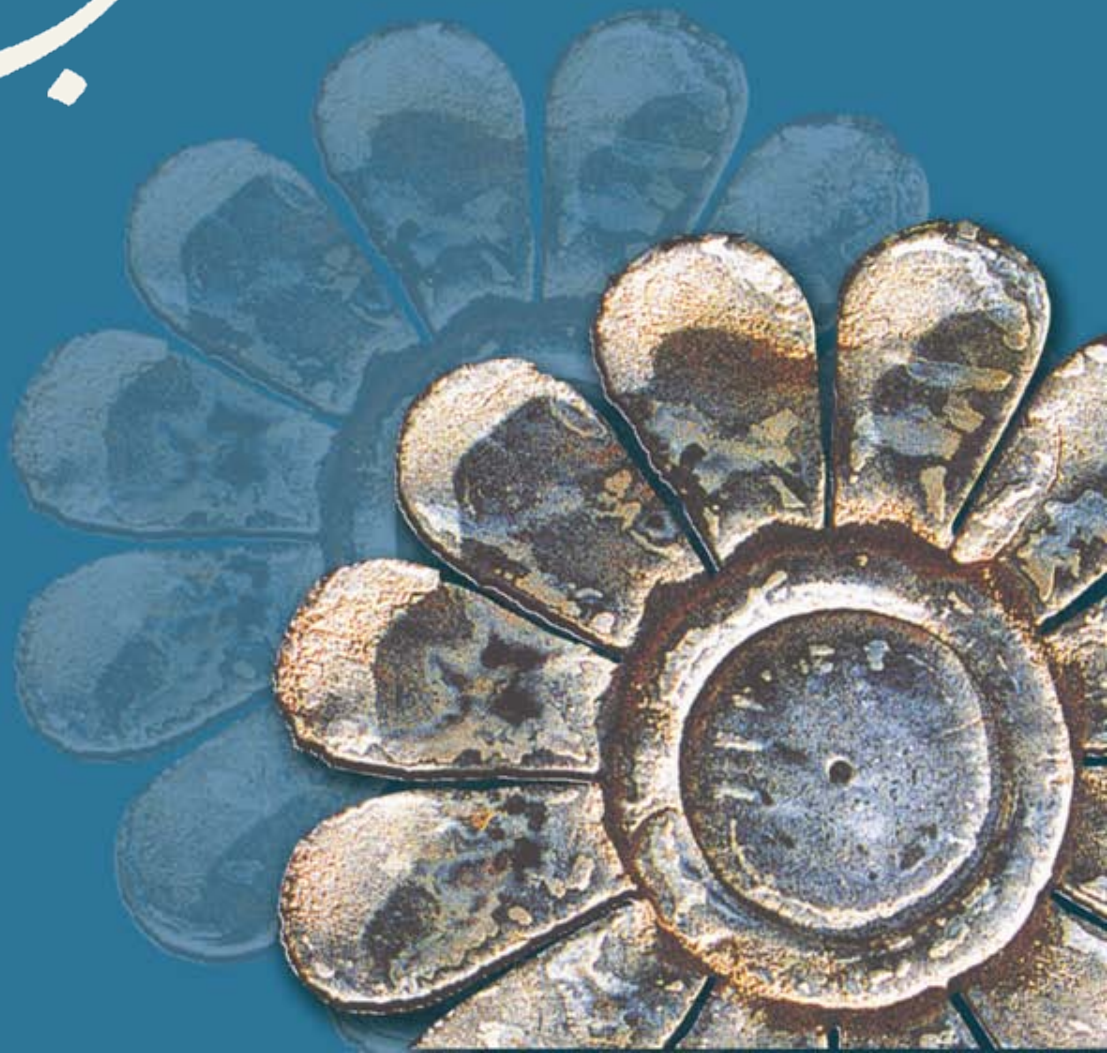

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادگیری مبتنی بر تیم با استفاده از ابزار نقشه مفهومی؛ رویکردی نو به یادگیری فعال در دانشجویان

زهرا کریمیان، بهداد امیری، صدیقه کریمیان

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

اهمیت یادگیری مبتنی بر تیم

● یادگیری تیمی نقش حیاتی در انتقال دانش دارد که با آن دانش یاگیری فردی به دانش سازمانی تبدیل می شود و پس از آن می تواند میان دیگر اعضای سازمان نیز به اشتراک گذاشته شود

● اگر تیم ها نتوانند یاد بگیرند، سازمان نخواهد توانست یاد بگیرد

اهمیت یادگیری مبتنی بر تیم

- تدریس به روش یادگیری تیمی از شیوه های **دانشجو محور** است که با شرکت فعال و مشارکتی فراگیران نتایج یادگیری را تحت تأثیر قرار می دهد.
- غالباً مبتنی بر مساله بوده و دانشجویان در مورد مساله مشخصی به تحقیق و تفکر می پردازند و دانش و تجربیات لازم را کسب نموده و با دیگران توزیع می کنند
- نه تنها در یادگیری محتوا بلکه در تقویت فراتوانایی ها نیز تاثیر مهمی دارد

محدودیت یادگیری مبتنی بر تیم

● وقت گیر بودن این شیوه از دلایل اصلی است که باعث می شود مدرسین به علت نگرانی از امکان عدم پوشش محتوای درس، تمایل زیادی برای بکارگیری این شیوه نداشته باشند.

● اهمیت یادگیری مبتنی بر تیم تنها در انتقال محتوا نیست. بسیاری از مهارت‌های اجتماعی و فراتوانایی‌ها می‌تواند از این طریق در دانشجویان تقویت گردد

● یکی از بهترین موقعیت‌ها برای استفاده از کار تیمی کارآموزی‌هاست

کارآموزی در عرصه و یادگیری مبتنی بر تیم

● بررسی های بسیاری در خصوص هدایت برنامه های کارآموزی در رشته های مختلف نشان داده است اغلب دانشجویان به خاطر آنکه **نمی دانند چه انتظاری** از ایشان در کارآموزی ها وجود دارد، از اینکه چگونه عمل کنند نا مطمئن هستند و گاه بهره لازم را از کارآموزی ها نمی برند.

● **عدم بهره وری از زمان**، مساله دیگر در کارآموزی ها است

● کارآموزی های در عرصه به علت نزدیکی با مسائل واقعی جامعه محل مناسبی برای یادگیری مساله محور و کار تیمی می باشند

کارآموزی دانشجویان مدیریت بهداشت و درمان در EDC

● بخشی از کارآموزی دانشجویان از سال ۱۳۸۹ به مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی محول گردید، اما با توجه به بازخورد دریافت شده کارآموزی مبتنی بر چرخش دوره ای انفرادی دانشجویان در واحدها، موثر به نظر نمی رسد و مشکلاتی را هم برای دانشجویان و هم برای کارکنان در بر داشت.

● آیا برای دانشجویان مدیریت بهداشت و درمان کارآموزی در EDC ضروری است؟

● EDC چگونه می تواند در کارآموزی دانشجویان موثر بوده و سهمی داشته باشد؟

تقویت فراتوانایی ها در کارآموزی ها

● با توجه آنکه دانشجویان مدیریت تنها یک بار فرصت حضور در کارآموزی EDC را داشتند و با توجه به تخصصی بودن فعالیت های آموزش پزشکی و کمی پشتوانه نظری دانشجویان در مباحث آموزش پزشکی، تلاش شد برنامه به گونه ای چیده شود که دانشجویان بتوانند به تناسب رشته مدیریت، از مزایای کارآموزی در EDC بهره مند شوند و اصول آموزش علوم پزشکی با رویکرد بین رشته ای با مدیریت تلفیق و چیدمان جدیدی از برنامه طراحی و اجرا گردد.

آموزش فراتوانایی ها

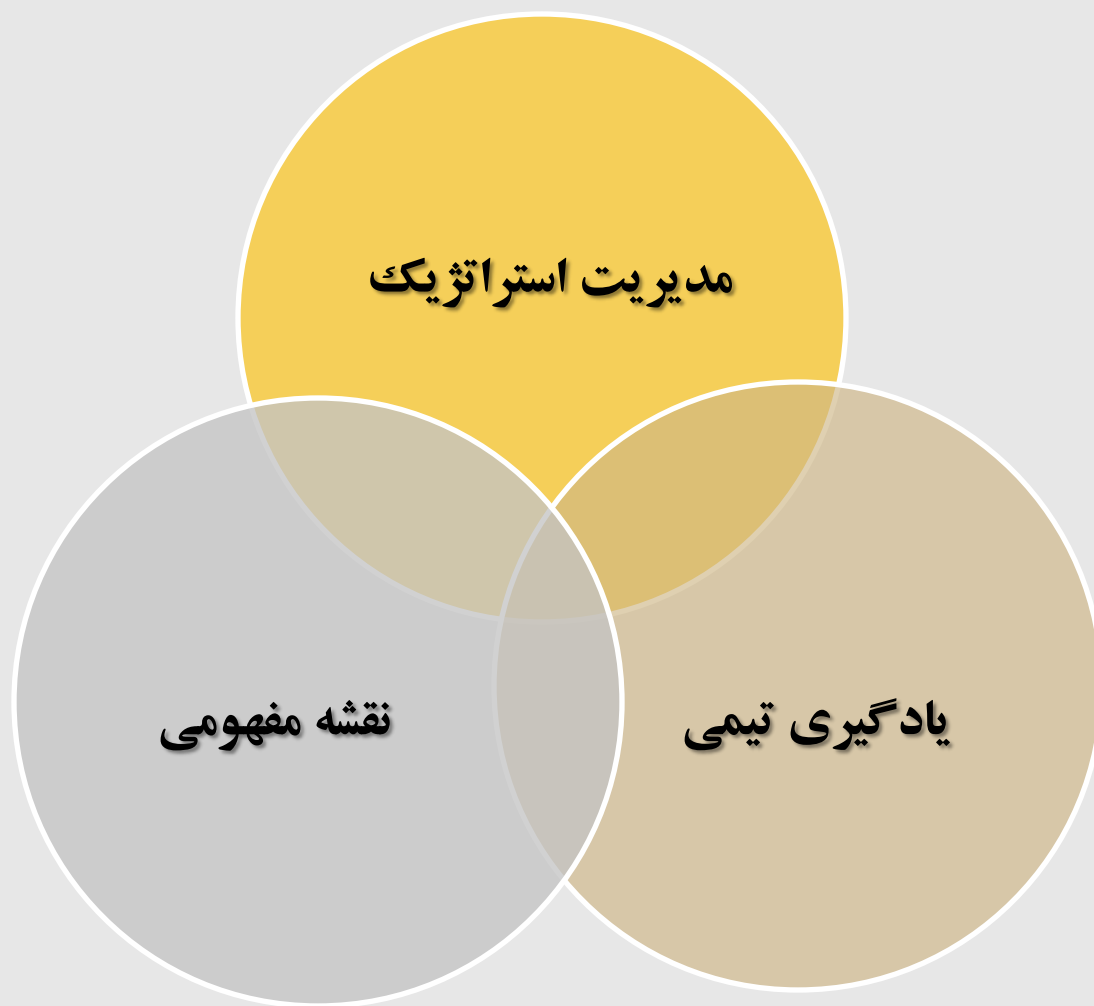

فراوانایی ها

- تعامل
- مشارکت
- تجربه رهبری گروه
- مسئولیت پذیری در انجام وظایف
- مهارت های اجتماعی
- تقسیم وظایف
- یادگیری نقد کردن و نقد پذیری
- حل مساله و ارائه راهکار به صورت گروهی
- تفکر سیستمی
- رقابت سالم

هدف کلی:

افزایش اثر بخشی دوره کارآموزی در EDC در یادگیری دانشجویان مدیریت بیمارستانی

اهداف اختصاصی

- انجام تمرین عملی دانشجویان در مبحث مدیریت استراتژیک
- تقویت تفکر سیستمی دانشجویان در تحلیل سازمان با استفاده از نقشه مفهومی
- تقویت فراتوانایی های دانشجویان در مهارتهای گروهی (مهارتهای کار در گروه، بحث، نقد پذیری، تقسیم وظایف و ارتباطات بین فردی و گروهی)

تعداد و نحوه گروه بندی

- در هر ماه ۸ دانشجو به مدت ۴ روز در EDC حضور داشتند
- مجموعاً ۳ گروه ۸ نفره = ۲۴ نفر در کارآموزی شرکت داشتند
- هر گروه قبلاً حداقل یک کارآموزی بیمارستانی را گذرانده بود
- در هر دوره دانشجویان در ۲ گروه کوچک ۴ نفره دسته بندی شدند
- هر گروه یک نام به دلخواه دانشجویان داشت
- کارآموزی در ۴ بخش موضوعی طراحی شد
- اشکالات علمی گروه ها منجر به کسر نمره نمی شد بلکه نمره مشارکت و تعامل در کارهای تیمی به عنوان ملاک ارزیابی قرار می گرفت

بخش اول: - موضوع مدیریت استراتژیک

● **هدف بخش اول:** تقویت مهارت نقد، تفکر و تعامل گروهی

■ ابتدا آشنایی مختصری با فعالیتهای مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی برای دانشجویان توضیح داده شد. و در ادامه بحث تئوریک مدیریت استراتژیک با طرح یک سوال محوری مطرح گردید

■ **تمرین گروهی اول:** برای بیمارستانی که قبلاً حضور داشته اند یک رسالت، چشم انداز و هدف کلی بنویسند (دوره پنج ساله)

■ **ارائه نتایج کار گروهی اول:** ارائه نتایج توسط یکی از افراد گروه، و گروه مقابل به نقد و تحلیل رسالت، چشم انداز و هدف بیان شده می پرداختند

روش اجرا

بخش دوم: - موضوع مدیریت استراتژیک

- هدف بخش دوم: تقویت تحلیل، مساله یابی، نقد، تفکر و تعامل گروهی
- در ادامه یک سخنرانی کوتاه در مورد SWOT برای دانشجویان ارائه شد و جداول مربوطه در اختیار آنها قرار گرفت
- تمرین گروهی دوم: نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت را برای بیمارستان مورد نظر در دو لیست جداگانه فهرست نمایند
- ارائه نتایج کار گروهی دوم: ارائه نتایج توسط فرد دوم گروه ارائه شده و گروه مقابل به نقد مطالب گروه دیگر می پرداخت و اشکالات تصحیح می شد

بخش سوم: - موضوع مدیریت استراتژیک

● هدف بخش سوم: تقویت تفکر تلفیقی، خلاقیت، تعامل گروهی

ابتدا یک سخنرانی کوتاه در مورد نحوه ارائه راهکارهای تلفیقی توسط مربی ارائه شده و از دانشجویان خواسته شد ۳ استراتژی تلفیقی با توجه به وضعیت سیستم بیان دارند

■ تمرین گروهی سوم: با تلفیق فرصت ها و تهدیدها و نقاط قوت و ضعف و شناسایی وضعیت سیستم دانشجویان ۳ استراتژی تلفیقی ارائه می دادند

■ ارائه نتایج کار گروهی سوم: ارائه نتایج توسط فرد سوم گروه ارائه شده و گروه مقابل به نقد مطالب گروه دیگر می پرداخت و اشکالات تصحیح می شد

روش اجرا

بخش چهارم: - ابزار نقشه مفهومی

● **هدف بخش چهارم:** تقویت تفکر تلفیقی، طرح سوال، ترسیم چارچوب نظری

ابتدا یک سخنرانی کوتاه در مورد اصول ترسیم نقشه مفهومی بیان شد

■ **تمرین گروهی چهارم:** همه اعضای گروه با تعامل با یکدیگر و بارش افکار مجددا

نقاط قوت و ضعف، فرصت و تهدید سیستم را بازبینی می کردند. و با طرح یک

سوال کلیدی مشترک برای هر دو گروه به ترسیم نقشه مفهومی و روابط علی

معلولی یا همبستگی بین متغیرها می پرداختند.

■ **ارائه نتایج کار گروهی چهارم:** ارائه نتایج توسط فرد چهارم گروه و اعضای گروه

مقابل به نقد نقشه ترسیم شده با توجه به ۸ شاخص می پرداختند.

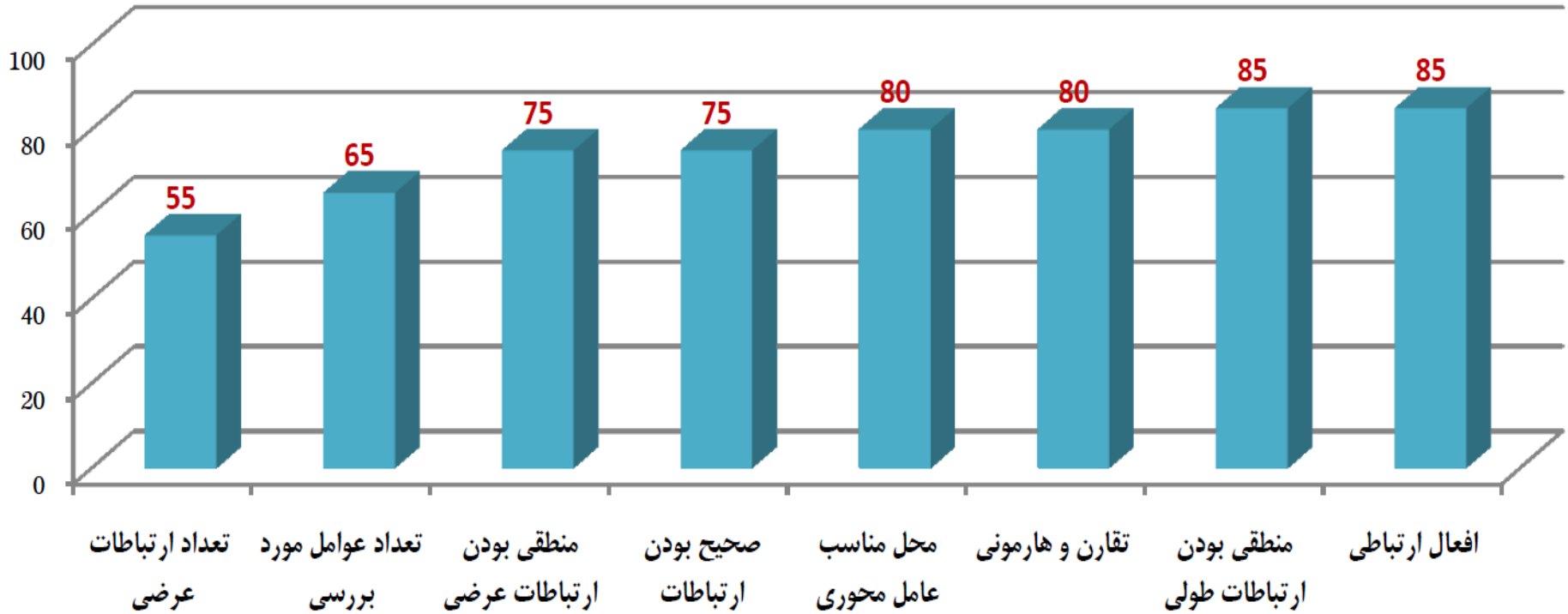

شاخصهای ۸ گانه سنجش

- تعداد عوامل مورد بررسی (وسعت دید)
- منطقی بودن ارتباطات عرضی
- منطقی بودن ارتباطات طولی
- نوشتن افعال ارتباطی بر روی خطوط
- صحیح بودن ارتباطات (علّی یا همبستگی)
- تعداد ارتباطات عرضی (شبکه ای دیدن متغیرها)
- محل مناسب عامل محوری (بالا به پایین، پایین به بالا و میانی)
- تقارن و هارمونی بین اجزا

ارزیابی نقشه های مفهومی

ارزیابی شاخص های هشتگانه ترسیم نقشه مفهومی در ۸ گروه از دانشجویان شرکت کننده در سه دوره کارآموزی

نتایج و یافته ها

ارزیابی تعامل دانشجویان با یکدیگر و مشارکت در بحث ها و نقد

- با توجه به اینکه اغلب بخشهای دوره در قالب کارگروهی طراحی شده بود، دانشجویان در روندی افزایشی **میزان مشارکت و تعامل بیشتری را نشان دادند** و این امر به ویژه به خاطر رقابت بین گروهی در کارهای گروهی بیشتر قابل مشاهده بود.
- **نحوه نقد کردن** و پذیرش نقد در طول دوره ۴ روزه با روندی مثبت رو به بهبود بود به نحوی که **استدلال** دانشجویان در هنگام نقد کردن در مقایسه با روز اول به طور کاملا مشهودی ارتقا یافت. همچنین **تحمل افراد در پذیرش اشکالات** خود در کارهای گروهی نیز روند مثبتی را نشان می داد.

نتایج و یافته ها

مقایسه روش مبتنی بر تیم با روش چرخش دوره ای انفرادی در بخش ها

نظرات دانشجویان در فرم های ارزشیابی دوره و بازخورد به گروه

- نتایج مثبت در یادگیری بهتر دانشجویان
- میزان رضایت آنها از کارآموزی
- بهره وری بهتر از زمان
- تجربه جالب کارگروهی
- تجربه بحث آزاد و بیان افکار
- هدفمندی و مساله محور بودن
- افزایش نقد پذیری و تحمل نظرات مخالف

نتایج و یافته ها

مقایسه روش مبتنی بر تیم با روش چرخش دوره ای انفرادی در بخش ها

نظرات مربی از پایش فعالیت های تیمی دانشجویان

● افزایش توان استدلال در دانشجویان

● توانایی بیان نظرات و دیدگاه ها و افزایش توانایی های کلامی

● افزایش ظرفیت نقد پذیری و تحمل نظرات مخالف

● توانایی کار در گروه و مسئولیت پذیری فردی و جمعی

● تقسیم دانشجویان به دو گروه منجر به رقابت سازنده و تحرک دانشجویان

● معطوف شدن نظر دانشجویان به چند متغیره بودن مسائل و پرهیز از تفکر صرفا

خطی در تحلیل عوامل موثر بر رویدادها

نتایج و یافته ها

جمع بندی نهایی

- استفاده از یادگیری مبتنی بر تیم هم در بهبود یادگیری موثر است
- منجر به هم افزایی دانش و تجربیات می شود
- لازم است تفکر سیستمی و توانایی تحلیل در دانشجویان تقویت گردد
- کارآموزی ها عرصه مناسبی برای بکارگیری این روش است
- بسیاری از مهارت های اجتماعی در کارآموزی ها قابل برنامه ریزی است
- بهتر است تمرین های در عرصه به صورت گروهی و تکالیف پایان ترم فردی طراحی شود تا علاوه بر هم افزایی دانش، مسئولیت پذیری فردی نیز تقویت گردد

بحث و نتیجه گیری

■ امینی، راضیه (۱۳۸۴). بررسی تأثیر بهینه سازی ابزار ارزشیابی کارآموزی مدیریت بر مهارت‌های مدیریتی دانشجویان پرستاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت مدرس

■ ظهیری منصور، ترابی پور امین. ارزیابی برنامه‌های کارآموزی در فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۹۰؛ ۱۱ (۲): ۱۸۴-۱۹۱

- Biabangardy Z, Soltani Arabshahi K, Amini A, Shekarabi R, Yadavar Nikravesh M. [Role of Basic Science Courses on Promoting the Medical Graduate's Competencies in Medical Schools of Iran]. Iranian Journal of Medical Education. 2005; 5(1): 13-23. [Persian]
- Remmen R, Denekens J, Scherpbier A, Hermann I, van der Vleuten C, Royen PV, et al. An evaluation study of the didactic quality of clerkships. Med Educ. 2000; 34(6): 460-4.
- Prince KJ, Boshuizen HP, van der Vleuten CP, Scherpbier AJ. Students' opinions about their preparation for clinical practice. Med Educ. 2005; 39(7): 704-12.
- Javadi M, Raeisi AR, Golkar M. [Moghayeseye nazarate morabian va daneshjooyane reshteye modiriate khadamate behdashti darmanye daneshgahe oloom pezeshkye Esfahan dar sale 1385]. Strides in Development of Medical Education. 2007; 4(1): 84-91. [Persian]
- 5. Adhami A, Fasihiharandi T, Jalili Z, Mohammadalizade S, Fattahi Z. [Barrasye didgahe daneshjooyane pezeshkye maghtae karvarzye daneshgahe oloom pezeshkye Kerman dar zamineye kefayate amoozeshhaye dade shode jahate dastyabi be ahdafe amoozeshye mosavab dar bakshe zanan-zayman] Strides in Development of Medical Education. 2005; 2(2): 95-101. [Persian]

متشكرم

